

V Armádním muzeu Žižkov začala nová série přednášek

9.9.2026 - | Vojenský historický ústav Praha

Nové cykly přednášek a promítání a také populárních procházek po místech zajímavých pro naše historiky si zaměstnanci VHÚ Praha připravili pro zájemce o historii na školní rok 2026-27. První přednáška se konala v úterý 8. září pod názvem Američtí Češi a občanská válka. Patří do cyklu Českoslovenští vojáci na bojištích ve světě a přednášel historik Ondřej Crhák z Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur, které je součástí Národního muzea.

Zájemci o vojenskou historii se již jistě nemohli dočkat začátku školního roku. Ne proto, že by se těšili do školních lavic, ale proto, že začíná série přednáškového cyklu VHÚ PRAHA. Také letos zachováváme osvědčený formát -1x měsíčně v úterý a ve čtvrtek vpoledvečer se mohou těšit na nejnovější pohled na známé i méně známé historické okamžiky.

Ve školním roce 2026-2027 pracovníci Vojenského historického ústavu Praha připravili nejen přednášky, ale i oblíbené vycházky s některým z našich kolegů. Po vydařených vycházkách „Po stopách bojů Pražského povstání“ s Tomášem Jaklem, jsme tentokrát připravili **KOMENTOVANÉ PROCHÁZKY PO MÍSTECH SPJATÝCH S VOJENSKOU HISTORIÍ** a kolegové historici se budou střídát. První procházka je 17. 9. a má název **Vinohradská třída, 21. srpen 1968: události, oběti, památka**. Průvodcem bude Prokop Tomek. V měsících, kdy je brzy tma a venku nevlídně, pozveme hosty do Armádního muzea Žižkov na promítání snímků z bohaté sbírky VHÚ Praha (čtvrtky 17. 12. 2026, 21. 1. 2027 a 18. 2. 2027) - provázet jimi bude osvědčená dvojice Jan Šach ml. a Milan Hrubý. Seznam projekcí a chystaných filmů naleznete v chronologickém přehledu.

Čeští imigranti do USA byly pod rozlišovací schopnost amerických orgánů

Z první přednášky celého cyklu, která měla název Američtí Češi a občanská válka se posluchači dozvěděli řadu zajímavostí o vztazích a postojích imigrantů z českých zemí do USA. Ondřej Crhák vysvětlil, že přistěhovalci do USA mluvící českým jazykem, byly více méně pod rozlišovací schopností amerických orgánů. Jejich národní identita se navíc komplikovala státní příslušností k Rakousku. To silně komplikuje bádání v amerických dokumentech, protože Čechy, tak můžeme najít pod jiným označením. Tento faktor spolu s kulturní blízkostí a nepočetností české komunity vedl za občanské války k tomu, že čeští vojáci končili v německých plucích nebo byly spojovány s příslušníky jiných slovanských národů..

Než se začal zabývat podrobnostmi, vysvětlil, že tehdy byla imigrační vlna do USA silná z několika směrů, ale nejsilnější byla z Irska, Skotska a „ostrovů“ obecně. Podle zjištění, které Ondřej Crhák shrnul, se do USA odstěhovalo asi 1,8 milionu lidí jenom ze samotného Irska. Důvodem byla krize zemědělství způsobená několika faktory a která vyvrcholila ve známém irském hladomoru. To jistě každému, kdo sledoval seriál Kojak či jakýkoliv americký film, kde jsou zmíněni potomci Irů vysvětluje, proč je tak často tato národnost zmiňována.

Ondřej Crhák zmínil, že řada imigrantů odešla z Evropy z obav před nástupem na vojnu a v touze po

spravedlivějším prostředí, kde nebude společnost tak silně rozdělena. Vlivem byla také revoluční vlna, která se Evropou šířila v roce 1848, kdy řada revolucionářů před perzekucí sama uprchla za oceán nebo jako v případě Francie odešli do exilu z nařízení státu. Dalším faktorem byla průmyslová revoluce, která způsobila vzestup potřeby levné pracovní síly, ale také nezaměstnanost. Emigrace proto lidem přišla jako vhodná alternativa. Byl to zkrátka čas velkého pohybu lidí způsobeného děním ve společnosti a technologickým pokrokem.

„O tom, že zpočátku moc nefungovalo české národní uvědomění svědčí skutečnost, že těsně před válkou USA vycházelo cca 250 německých novin a časopisů, zatímco ty české začaly vycházet až v roce 1860.“ uvedl Ondřej Crhák s tím, že i díky znalosti němčiny, kterou se mluvilo v našich zemích, měli tehdejší emigranti blízko německým kruhům a také polským.

Prostudujte si práci, na kterou se řada badatelů odkazuje. Je online

Neexistencí státu a znalostí jazyka, na jehož základě byli vojáci přiřazováni k vojenským jednotkám na obou stranách americké občanské války Crhák také vysvětluje složitost identifikace vojáků z českých zemí. „Většinou byli považováni za Němce. Postupně, jak jsou v USA zveřejňovány či digitalizovány některé záznamy, tak se snažíme počty dopřesňovat, ale je to mravenčí práce,“ dodal Crhák. Upozornil na studii, kterou vypracoval Vladimír Dolínek a na niž se také ve své prezentaci často odvolával. Ta vyšla v roce 1991 v odborném časopisu Historie a Vojenství, který vydává Vojenský historický ústav Praha. Studie je dostupná v Digitální studovně MO ČR – konkrétně na tomto odkazu.

Nejbližší akce VHÚ PRAHA:

- **Čtvrtek 17. 9. 2026 od 17 h, Vinohradská třída, Český rozhlas**

KOMENTOVANÉ PROCHÁZKY PO MÍSTECH SPJATÝCH S VOJENSKOU HISTORIÍ - procházka

Vinohradská třída, 21. srpen 1968: události, oběti, památka

Budova Československého rozhlasu se stala symbolem odporu proti okupaci vojsk v srpnu 1968. Na Vinohradské třídě i přímo v budově si na autentických místech připomeneme tehdejší dramatické události. Přiblížíme také osudy obětí z řad československých občanů a zaměříme se i na to, jak se vyšetřovaly okolnosti jejich smrti.

Provází: Prokop Tomek

- **Úterý 13. 10. 2026 od 18 h, kinosál Armádního muzea Žižkov**

ČESKOSLOVENŠTÍ VOJÁCI NA BOJIŠTÍCH VE SVĚTĚ - cyklus přednášek

Rota Nazdar, Cunánská legie a londýnští dobrovolníci

Počátky prvního československého odboje na západní frontě jsou neoddělitelně spjaty s Rotou Nazdar ve Francii. Méně je známo, že v létě 1914 se krajané v Británii souběžně snažili o vstup do Britské armády. Část z nich před odjezdem k Rotě Nazdar prošla exotickým Sborem střelců efemérní jihoamerické Republiky Cunani a další část pak sloužila prakticky na všech britských bojištích první světové války.

Přednáší: Petr Matějček, Tomáš Jakl

Na akcích je z kapacitních a organizačních důvodů vyžadována registrace:

<https://www.vhu.cz/v-armadnim-muzeu-zizkov-zacala-nova-serie-prednasek>